

Nieuwe cultivargroepen voor

• TEKST : ARIE MOERMAN, SASKIA BODEGEM EN JOHAN VAN SCHEEPEN
 • FOTO'S : WWW.VISIONPICTURES.COM, HADECO

Binnen het gewas *Hippeastrum* is de afgelopen vijftien jaar een flinke sortimentsvernieuwing doorgevoerd. Deze vernieuwing leidde ook tot tal van typen die tot midden jaren tachtig niet of nauwelijks bestonden. Die ontwikkeling was voor de KAVB aanleiding om in samenspraak met deskundigen uit veredeling, teelt en handel in binnen- en buitenland een nieuwe cultivarindeling op te stellen.

Reeds meer dan twee eeuwen is *Hippeastrum* (*amaryllis*) in cultuur. Volgens Traub (1958) stammen de vroegste cultivars uit 1799. Sindsdien heeft de veredeling een grote vlucht genomen en zijn er veel cultivars ontwikkeld. De meeste zijn uiteraard niet meer in cultuur, maar vandaag de dag zullen er toch zo'n 300 verschillende cultivars op de markt zijn. Door dat aantal is het niet meer mogelijk voor iedereen om alle cultivars te kennen. Er zijn ook veel verschillende vormen te herkennen. Dit heeft er toe geleid om de cultivars te groeperen, zodat het gemakkelijker werd om een beeld te vormen van een cultivar. In 1934 werd de eerste cultivarclassificatie door de American *Amaryllis* Society opgesteld. Vervolgens werd deze classificatie in cultivargroepen gewijzigd in 1950, uitgebreid in 1953 (zie Traub) en op de toenmalige cultivars toegesneden. Omdat het sortiment van cultivars voortdurend verandert door veredeling, zal er regelmatig behoefte ontstaan om het sortiment opnieuw in te delen in cultivargroepen. Zowel in Zuid-Afrika als in Nederland ontstond er een behoefte aan een nieuwe indeling. Floris Barnhoorn van Hadeco hanteert in zijn catalogi nu een classificatie gebaseerd op de diameter van de bloem:

Symphony – groter dan 16 cm; Sonata – van 12 tot en met 16 cm; Sonatini – van 6 tot en met 12 cm en Solo kleiner dan 6 cm. Deze indeling werd gewaardeerd in de Nederlandse *Hippeastrum* wereld, maar hield onvoldoende rekening met de rijkdom aan vormen binnen het actuele sortiment.

NIEUWE INDELING

Na uitgebreide discussies en overleg, zowel nationaal als internationaal gaat de KAVB de volgende classificatie gebruiken in het Internationale *Hippeastrum* Cultivar Register. De Nederlandse teelt en handel zal ook gebruik gaan maken van deze nieuwe indeling. Als KAVB menen wij door dit, ons inziens, overzichtelijke systeem een bijdrage te leveren aan een heldere communicatie over de grote rijkdom aan vormen binnen *Hippeastrum* voor consument, teelt en handel. Om een zo breed mogelijk gebruik van deze classificatie te bevorderen zijn de cultivargroepen genummerd en voorzien van een naam. Net als bij de classificatie van de *Narcis* geeft dit de mogelijkheid om de nummering te hanteren (lekker kort) of de volledige naam van de cultivargroep, afhankelijk van de situatie. Bij de namen is getracht een positieve uitstraling te creëren, waarbij bovendien de

naam wellicht nog kan worden geassocieerd met de desbetreffende groep. Zo is bijvoorbeeld *Colibri* de naam in het Latijn van een klein sierlijk vogeltje dat in het Engels *Hummingbird* wordt genoemd. Deze naam wordt gebruikt voor de cultivars met de kleinste diameter.

Bloemen met 12 of meer bloembladen (tepalen) worden beschouwd als dubbel of gevuldbloemig. Bij minder bloembladen worden ze beschouwd als enkelbloemig.

Om zo veel mogelijk te standaardiseren wordt de maximale diameter van een bloem opgemeten wanneer de drie stempel (stigma) lobben zich spreiden. Het loslaten van het stuifmeel bij de meeldraden kan in de praktijk al in de knop voorkomen, zodat daarmee het juiste stadium niet aangeduid kan worden.

Amaryllis belladonna en cultivars zijn uiteraard niet inbegrepen in deze classificatie van *Hippeastrum* cultivars, omdat dit een geheel ander geslacht betreft.

Een lijst met alle cultivars en hun cultivargroep zal binnenkort in een aparte publicatie verschijnen in dit blad. Er zal een Engelstalige versie gemaakt worden en op de website van de KAVB gepubliceerd worden.

De heer Arie Moerman heeft als voorzitter van de KAVB-VKC subcommissie voor *Hippeastrum* van de Commissie voor Nomenclatuur en Bloemenkeuring leiding gegeven aan de discussies met veredeling, teelt en handel. Saskia Bodegom en Johan van Scheepen werken bij de KAVB als taxonoom en zijn verantwoordelijk voor het Internationale *Hippeastrum* Cultivar Register.

Hippeastrumcultivars

Groepsindeling

Groep 1 Galaxy Groep

enkelbloemig,
bloemdiaameter groter dan 16 cm,
tepalen overlappend voor meer dan 50%
tepalen elliptisch, ovaal, eirond of
omgekeerd eirond
meestal staat het vlak dat gevormd
wordt door de gespreide bloembladen
parallel aan de steel van de bloeiwijze
Voorbeelden: 'Apple Blossom', 'Pizzazz'

Groep 2 Diamond Groep

enkelbloemig,
bloemdiaameter 12 tot en met 16 cm,
tepalen overlappend voor meer dan 50%
tepalen elliptisch, ovaal, eirond of
omgekeerd eirond
Voorbeeld: 'Moviestar'

Groep 3 Colibri Groep

enkelbloemig,
bloemdiaameter kleiner dan 12 cm,
tepalen overlappend voor meer dan 50%
tepalen elliptisch, ovaal, eirond of
omgekeerd eirond
Voorbeelden: 'Pamela', 'Santa Cruz'

Groep 4 Double Galaxy Groep

gevuldbloemig,
bloemdiaameter groter dan 16 cm,
tepalen overlappend voor meer dan 50%
Voorbeeld: 'Aphrodite'

Groep 5 Double Diamond Groep

gevuldbloemig,
bloemdiaameter 12 tot en met 16 cm,
tepalen overlappend voor meer dan 50%
Voorbeeld: 'Double Arosa'

Groep 6 Double Colibri Groep

gevuldbloemig,
bloemdiaameter kleiner dan 12 cm,
tepalen overlappend voor meer dan 50%
Voorbeeld: 'Fanfare'

Groep 7. Spider Groep

enkelbloemig,
elke bloemdiaameter
tepalen niet of nauwelijks overlappend,
tepalen lancetvormig of lijnvormig
stamper en meeldraden steken uit de
bloem en maken integraal deel uit van
de sierwaarde
de lengte en breedte van de binnenste
drie bloembladen verhouden zich als
circa 12:1
Voorbeelden: 'Reggae', 'Chico', 'La Paz',
'Tarentula', 'Cyber Queen', 'Ruby
Meyer'

Groep 8 Butterfly Groep

enkelbloemig,
elke bloemdiaameter
tepalen minder dan 50% overlappend,
tepalen smal elliptisch, tenminste drie
tepalen eivormig tot omgekeerd eivormig
stamper en meeldraden ongeveer even
lang als de bloembladen
de lengte en breedte van de binnenste
drie bloembladen verhouden zich als
circa 8:1 of kleiner
meestal maakt het vlak gevormd door
de gespreide bloembladen een hoek van
ongeveer 60 graden met de verticale as
van de steel van de bloeiwijze
Voorbeelden: 'Tango', 'Giraffe', 'Exotic
Star'

Groep 9 Trumpet Groep

enkelbloemig,
elke bloemdiaameter
lange trompetvormige bloem,
Voorbeelden: 'Pink Floyd', 'Gemma'

De species van *Hippeastrum* die in de handel zijn, kunnen gemakshalve
ook in deze cultivargroepen worden ingedeeld. *Hippeastrum papilio*
komt dan in groep 8 Butterfly Groep terecht.

TAXONOMIE

Determinatiesleutel:

1a	bloem trompetvormig	groep 9
1b	bloem niet trompetvormig	2
2a	tepalen overlappend voor meer dan 50%	4
2b	tepalen overlappend voor minder dan 50%	3
3a	tepalen niet of nauwelijks overlappend	groep 7
3b	tepalen overlappend	groep 8
4a	bloemdiameter 16 cm of meer	5
4b	bloemdiameter 12 tot 16 cm	6
4c	bloemdiameter tot 12 cm	7
5a	6 tot 11 tepalen	groep 1
5b	12 tepalen of meer	groep 2
6a	6 tot 11 tepalen	groep 3
6b	12 tepalen of meer	groep 5
7a	6 tot 11 tepalen	groep 3
7b	12 of meer tepalen	groep 6

Jochem Vreugdenhil:

'Met elke groep positief gevoel oproepen'

Binnen de Hippeastrumwereld krijgt elke schakel in de keten met de nieuwe groepsindeling te maken. Zo ook Jochem Vreugdenhil van de firma L.G. Vreugdenhil uit 's-Gravenzande. Dit bedrijf houdt zich bezig met de teelt, op potten van Hippeastrum, Echeveria, Ornithogalum thyrsoides en O. dubium en Canna. Wat betreft Hippeastrum is het bedrijf aangesloten bij veredelingscombinatie Amaryl.

Een nieuwe indeling is volgens hem op een goed moment gekomen. "De benamingen en indeling waren erg oud en slopen niet meer aan bij het zeer uitgebreide huidige assortiment. En verder gaven de oude benamingen absoluut geen duidelijkheid over de gehele indeling."

De nieuwe indeling heeft ook gevolgen voor het bedrijf van Vreugdenhil. "Wij gebruiken zelf de nieuwe indeling al twee jaar op grote schaal om de verschillende groepen te onderscheiden in de verkoop. We hebben een aparte kolobrlijn. Door deze benaming hebben we het product een eigen identiteit gegeven en het weg kunnen halen uit de aanduiding kleinbloemig of mini. Want dat levert vaak ook een miniprijs op. Verder hebben we een butterflylijn, een positieve, vrolijk klinkende naam die refereert aan een serie frivole vormen binnen de producten die we afzetten. En we gebruiken in onze prijslijsten de aanduiding galaxy voor grootbloemig en diamond voor tussentypes. We kunnen met de nieuwe opzet dus heel goed uit de voeten. Elke groep kan een positief gevoel oproepen bij de klant zonder dat het andere groepen in de weg zit."

Wat Jochem Vreugdenhil betreft kan de Hippeastrumwereld voorlopig vooruit met de nieuwe indeling. "Wij vinden in ieder geval van wel. Misschien dat er nog een keer een groep bijkomt als er bloemen met een doorsnede van 23 cm of meer in aantallen bijkomen. Dat zal zeker een keer gebeuren."

Leo Berbee:

'Nieuwe types benoembaar'

Directeur Leo Berbee van exportbedrijf Leo Berbee & Zonen uit Lisse is al lang nauw betrokken bij de indeling van Hippeastrum. Eind jaren zeventig had hij zijn inbreng in de discussie over de eerste Nederlandse rassenlijst, die in 1980 bij de KAVB verscheen. Dat het tijd werd voor een nieuwe indeling staat voor hem buiten kijf. "De vorige indeling kende eigenlijk alleen maar een onderscheid in de grootbloemigen en de gracilistypen. Daar is in de jaren negentig zo'n verscheidenheid bijgekomen aan groottes en vormen, dat niet meer paste binnen het vorige systeem. De discussie daarover is misschien wel al tien jaar geleden gestart. We hebben ook overleg gevoerd met Zuid-Afrika. De nieuwe indeling is goed. Hij geeft veel meer inzicht in wat er aan bloemvormen en -groottes is te verwachten."

Voor zijn bedrijf is de nieuwe indeling van groot belang. "Nu kunnen we afnemers een serie gelijke typen onder de nieuwe naam aanbieden. Of een afnemer kan uit bijvoorbeeld drie groepen elk vijf cultivars bestellen. Maar ook voor de consument is de nieuwe indeling belangrijk. Nu kan hij om een roze trompet of om een spider vragen, terwijl hij voorheen moest uitleggen dat hij een roze wilde, maar niet eentje met een grote bloem. De nieuwe types zijn nu benoembaar." Berbee verwacht ook dat een nieuwe indeling leidt tot een vernieuwde interesse bij de afnemer. "We hebben weer een nieuw verhaal te vertellen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de PR-bureaus die hiermee de verbreding in het sortiment Hippeastrum kunnen uitleggen."

Met de nieuwe indeling zal de sector voorlopig uit de voeten kunnen, verwacht hij. "Als bedrijven hier niet mee kunnen werken, dan weet ik het niet. Negen groepen, dat moet voldoende zijn om alles een plaats te geven."